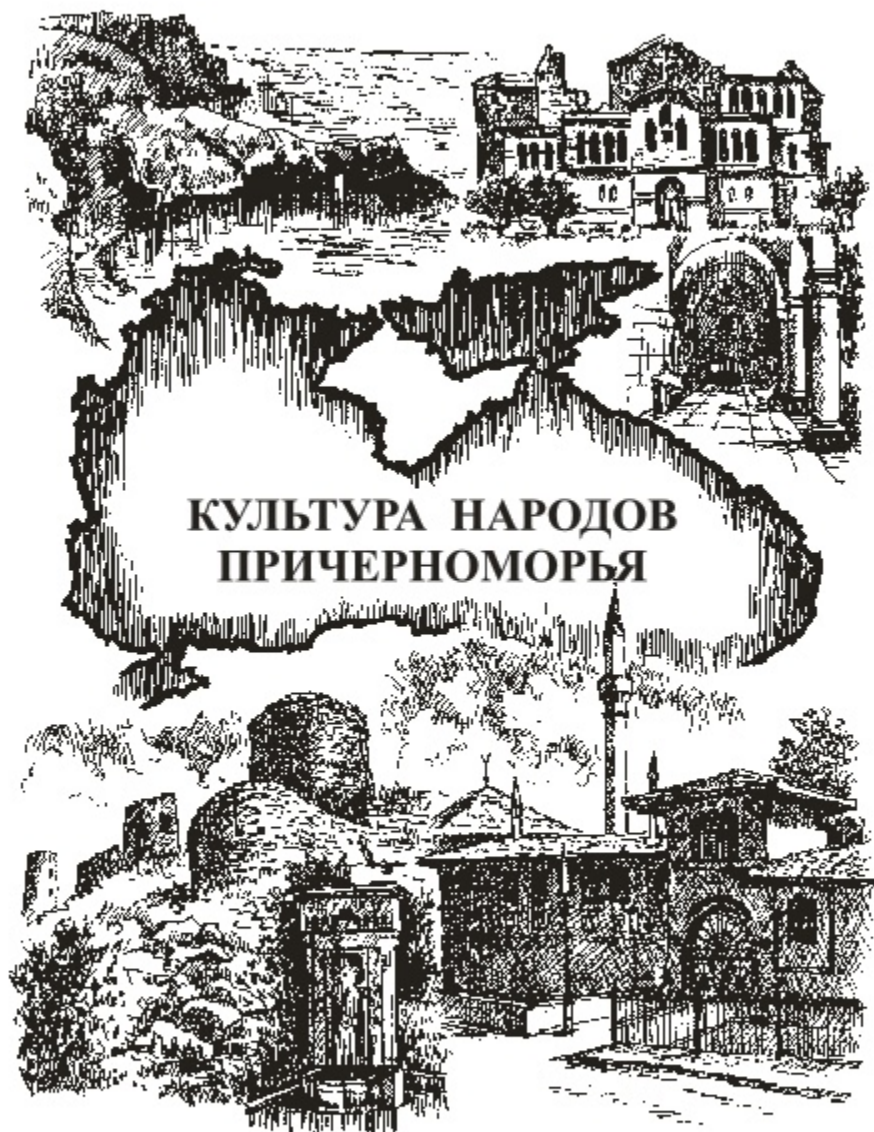

КРЫМСКИЙ НАУЧНЫЙ ЦЕНТР НАЦИОНАЛЬНОЙ
АКАДЕМИИ НАУК
И МИНИСТЕРСТВА ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ УКРАИНЫ

ТАВРИЧЕСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ им. В. И. ВЕРНАДСКОГО

МЕЖВУЗОВСКИЙ ЦЕНТР "КРЫМ"

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ

№ 188
2010 г.

Журнал зарегистрирован 2 марта 2004 года Государственным комитетом по телевидению и радиовещанию Украины серия КВ № 8491 и ВАК Украины по географическим и философским наукам – перечень №1 от 9.06.1999 г.; историческим, филологическим и искусствоведческим наукам – перечень №2 от 8.09.1999 г.; экономическим наукам – перечень № 5 от 10.05.2000 г.

Редакционный совет журнала

академик НАН Украины **Толочко П.П.** – председатель
академик НАН Украины **Багров Н.В.** – научный консультант
д.и.н., профессор ТНУ **Катунин Ю.А.** – главный редактор

Редакционная коллегия серии «Экономические науки»

- Адаманова З.О.** – доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедрой экономической теории и прикладной экономики РВНЗ «Крымский инженерно-педагогический университет»
Бабенко А.Г. – доктор экономических наук, профессор, академик Академии экономических наук Украины, заведующий кафедрой управления персоналом и экономики труда Днепропетровской государственной финансовой академии Министерства финансов Украины
Климчук С.В. – доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедрой финансы и кредит экономического факультета Таврического национального университета им. В.И. Вернадского
Крамаренко В.И. – доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедрой менеджмента внешнеэкономической деятельности факультета управления Таврического национального университета им. В.И. Вернадского
Нагорская М.Н. – доктор экономических наук, профессор факультета управления Таврического национального университета им. В.И. Вернадского
Наливайченко С.П. – доктор экономических наук, профессор экономического факультета Таврического национального университета им. В.И. Вернадского
Подсолонко В.А. – доктор экономических наук, профессор, декан факультета управления Таврического национального университета им. В.И. Вернадского
Подсолонко Е.А. – доктор экономических наук, профессор Таврического национального университета им. В.И. Вернадского
Топиха В.И. – доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедрой Мирового сельского хозяйства и внешнеэкономической деятельности Николаевского аграрного государственного университета
Цёхла С.Ю. – доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедрой менеджмента предпринимательской деятельности факультета управления Таврического национального университета им. В.И. Вернадского
Чепурко В.В. – доктор экономических наук, профессор Таврического национального университета им. В.И. Вернадского
Швец И.Ю. – доктор экономических наук, профессор кафедры менеджмента предпринимательской деятельности факультета управления Таврического национального университета им. В.И. Вернадского

Редакционная коллегия журнала

Катунин А.Ю. – ответственный секретарь
Кравченко Н.С. – технический редактор
Дудченко С.В. – редактор электронной версии
Ядрога Г.В. – редактор электронной версии

Турецкая редакция: Кырымлы Хакан – редактор
Болгарская редакция: Лазарова Эрика – редактор

© Компьютерная верстка: Катунин А.Ю.

© Художник: Шевчук В.Г.

Статьи в журнале публикуются на русском, украинском, крымскотатарском, английском и других языках.

***Перепечатка допускается с разрешения редакции, ссылка на журнал
«Культура народов Причерноморья» обязательна.***

Позиция авторов публикаций может не совпадать с точкой зрения редакционной коллегии и редакционного совета журнала.

Издается по решению НТС Крымского научного центра НАН Украины и Министерства образования и науки Украины, протокол № 2 от 14 мая 2010 года.

Сдано в набор 14.06.2010 г. Подписано в печать 25.06. 2010 г. 8,5 усл. печ. л. Тираж 300 экз.

Адрес: 95007. Украина, Симферополь, ул. Проспект Вернадского, 4, к.125, тел. 63-75-64

E-mail: adk@crimea.edu и cnp_magazine@mail.ru

Электронная версия: www.nbuv.gov.ua/Articles/KultNar/index.htm

© Межвузовский центр «Крым»

ЗМІСТ

ПРОБЛЕМИ МАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Чехович Г.Т. ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	7
Нехай В.В. ПОСДНАННЯ ТЕОРІЇ МАРКЕТИНГУ І ДОСВІДУ ГОСПОДАРЮВАННЯ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	10
Борісов О.Г. МАРКЕТИНГОВІ ТРЕНДИ ТРАНСГРАНИЧНОЇ СПІВПРАЦІ.....	12
Борісова Л.П. УЧАСТЬ УКРАЇНИ У РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	16
Галушко Є.С. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ РЕ ФЛЕКСІЙНОГО УПРАВЛІННЯ.....	20
Гура О.Л., Мельничук Л.Ю. ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ.....	22
Василенко В.О., Захарова К.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ НА ІНТЕГРАЦІЮ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ КРИМУ.....	26
Квач Я.П. МОДЕЛЮВАННЯ БАЛАНСУ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ РЕГІОНУ.....	30
Кринська Л.І. КОНЦЕПЦІЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ.....	33
Кудря Я.В. КЛАСИФІКАЦІЯ СУБ'ЄКТІВ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	37
Ларіна О.Г. ФАКТОРИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МЕЗОРЕГІОНІВ.....	39
Мезенцева Ю.А. ФРАНЧАЙЗИНГ В СФЕРІ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	44
Орлова О.В., Мельничук Л.Ю. РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	48
Паламарчук М.В. ГЛОБАЛЬНА СИНХРОННІСТЬ ЕКОНОМІЧНИХ ЦИКЛІВ В ІСТОРИЧНОМУ КОНЕКСТІ.....	50
Сергієнко Л.К. БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВІ МЕХАНІЗМИ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	54
Ярош Є.В. ФІНАНСОВИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ОСНОВА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	57
Мартиненко В.В. ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА МЕХАНІЗМ ЙОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	62
Аджимет Г.Х., Аджимет Д.Х. СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В АР КРИМ.....	66
Лебедева О.Є. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ МОЛОКА.....	69
Саннікова С.Ф., Іванова М.В. АКТИВІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ.....	72
Гришко Н.В., Єрьоменко І.Ю. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ПОЛІПШЕНЬ ОБ'ЄКТІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ НЕРУХОМОСТІ.....	75
Нехайчук Д.В. СТРАТЕГІЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ: КРИМСЬКИЙ АСПЕКТ.....	77
Анісімова Н.Ю. ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МОТИВОВАНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ.....	82
Богданова Ж.А., Петянін Н.Є. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ НА ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	85
Гіндес О.Г. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМАХ СУЧАСНОСТІ.....	88
Доляновська Є.С. «ІНВЕСТИЦІЇ В ПРЕКРАСНЕ», ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ТРАДИЦІЙНОМУ ІНВЕСТИВАННЮ.....	92
Доценко Н.А. ОРГАНІЗАЦІЯ КЛАСТЕРНИХ ВІДНОСИН СИСТЕМ РЕКРЕАЦІЇ І СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА АР КРИМ.....	95
Жайворонкова О.Р. КОМУНІКАЦІЙНА ПОЛІТИКА В РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	97
Кальченко С.В. ІНФОРМАЦІЙНИЙ КАПІТАЛ ЯК СКЛАДОВА ВИРОБНИЧОГО ПРОЦЕСУ.....	100
Карташевська І.Ф. ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ЕКСПОРТУ ТУРИСТСЬКИХ ПОСЛУГ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ.....	102

Клімчук С.В. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ ПОДАТКОВОГО РЕФОРМУВАННЯ.....	106
Падерін А.В. ВИБІР ЕФЕКТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ НА УКРАЇНІ.....	108
Пашенцев О.І. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ТРАСТОВОГО ПРИРОДООХОРОННОГО ФОНДУ.....	113
Пивоваров І.А. ТЕОРІЯ ВЕЛИКИХ ЦИКЛІВ: СУТЬ, ЗМІСТ, СУЧАСНЕ ОСМИСЛЕННЯ.....	115
Узунова Н.С. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АПК В СИСТЕМІ МІЖГАЛУЗЕВИХ ЗВ'ЯЗКІВ І ФОРМ ПРИВАТНОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	118
Буркальцева Д.Д., Буркальцев С.Ф., Апанович В.А. ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА СТРУКТУРИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ.....	121
Кемалов А.А. ПРОБЛЕМИ СТІЙКОГО ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ.....	124
Субоч К.П. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОПЛАТИ ТВОРЧОЇ ПРАЦІ.....	130
Сушко Н.А. ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ ОПТИМІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	134
Троян І.А. СУЧАСНІ МОДЕЛІ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА КРАЇН.....	137
Клеймьонов А.М., Хамідова О.М., Новікова Ю.А. МАРКЕТИНГОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИНАМІКИ І ОЦІНКА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ФОРМАТІВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ.....	141
Боровська Л.В., Чекалова Е.Н. ДІЯЛЬНІСТЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ.....	145
Боровський В.Н., Обухов Ю.Б. МЕНЕДЖМЕНТ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....	148
Чириченко Ю.В. ГЕНЕЗИС ПАРАДИГМ ПРОДОВОЛЬЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА ЕТАПІ ЛОКАЛЬНОГО РІШЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОБЛЕМИ В УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ.....	151
Шаповалова І.М. РОЛЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	154
Щебликіна І.О. РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	157
Юсіфзаде Аїда Мамед кизи ДО ПИТАННЯ ПРО ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	161
Кіренкіна Є.С. МЕТОДИКА ОБГРУНТУВАННЯ ПРІОРИТЕТНИХ ШЛЯХІВ РОЗВИТКУ СІМЕЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА РИНКУ ТУРИСТСЬКИХ ТОВАРІВ (НА ПРИКЛАДІ АР КРИМ).....	164
Нефьодова Ю.В. ІНВЕСТИЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	170
Свириденко К.О. РИЗИКИ У ДІЯЛЬНОСТІ НУТРІВНИЦЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	176
Каменських Є.А. ОЦІНКА РІВНЯ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ РЕГІОНУ: ОБ'ЄКТ І ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	178
Шелест О.Л. СИСТЕМА ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ МОЛОКА УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ.....	185
Янковська В.А. ФОРМУВАННЯ КЛІЄНТООРІЄНТОВАНОЇ МОДЕЛІ СТРАТЕГІЧНОГО МАРКЕТИНГОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	188

СОДЕРЖАНИЕ	193
ЗМІСТ	195
CONTENT	197

Мартиненко В.В. УДК 351.862.6:338.242.4(477)
ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ
ТА МЕХАНІЗМ ЙОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Постановка проблеми. Глобалізаційні процеси стали невід'ємною частиною сучасного світу, які характеризуються рядом як позитивних так і негативних факторів. Так, глобалізаційні процеси дозволяють більш повно використовувати переваги міжнародного розподілу праці та ефективно використовувати ресурси, оскільки сприяють прискореному обміну інформацією.

Але при наявності цих позитивних рис процеси глобалізації також супроводжуються й негативними наслідками. До них можна віднести:

- посилення можливості політичної та економічної залежності між країнами,
- що призводить до поширення кризових явищ; загострення проблеми порушення територіальної цілісності окремих країн;
- зростання міграції трудових та інтелектуальних ресурсів до передових країн світу, тощо.

Наслідки процесів глобалізації протягом останнього десятиріччя відчуває на собі і Україна. Це в свою чергу робить її більш відкритою, як для використання позитивних так і для впливу негативних тенденцій на розвиток економіки. У зв'язку з цим гостро постає питання захисту економічних інтересів держави в умовах глобалізації, що в свою чергу не можливе без створення сучасного механізму забезпечення її економічної безпеки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання визначення суті та змісту поняття економічної безпеки розглядалися у працях вітчизняних науковців та практиків, таких як Геєць В. [1], Жаліло Я. [2], Мунтіян В. [3], Пастернак–Таранушенко Г. [4], Шлемко В., Бінько І [5] та інші. Більшість наукових праць присвячена визначенню суті та змісту поняття економічна безпека, але, разом з тим, у вітчизняній літературі залишаються малодослідженими питання забезпечення економічної безпеки держави в умовах глобалізації.

Мета статті. Метою статті є розробка теоретичних положень та методичних рекомендацій щодо захисту економічних інтересів держави та формуванню механізму забезпечення економічної безпеки України в умовах глобалізації.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні можна виокремити такі потенційні можливості економіки України щодо забезпечення економічної безпеки: формування в країні інститутів щодо забезпечення економічної безпеки; підвищення продуктивності праці та конкурентоспроможності вітчизняної економіки; підсилення ролі міжнародного обміну, як фактору збалансування економічного зростання.

Але сучасна глобалізація економіки супроводжується цілою низкою показників, які перешкоджають успішному соціально–економічному розвитку України: низька ефективність державного регулювання; відсутність умов та стимулів для розвитку конкуренції; низький рівень інтеграції української економіки у міжнародні економічні відносини; слаба диверсифікація економіки, яка створює високу залежність від світової кон'юнктури цін на основні експортні товари; інфраструктурні обмеження економічного зростання.

При розгляді впливу глобалізаційних процесів на стан економічної безпеки держави слід пам'ятати, що економічна безпека реалізується в системі реальних статистичних показників розвитку економіки країни, які мають назву індикатори економічної безпеки. Для оцінки реального стану економічної безпеки держави ці показники порівнюються з їх пороговими значеннями. При наявності відхилення від порогового значення можна стверджувати про позитивний або негативний вплив на рівень економічної безпеки [6].

Таблиця 1. Зіставлення фактичних та порогових даних основних макроекономічних показників з кількісними параметрами економічної безпеки (2007–2008 рр.)*

Найменування порогових значень економічної безпеки	Величина порогових значень	I пів. 2007 р.	I пів. 2008 р.
Валове нагромадження основного капіталу, % до ВВП	не менше 25	25,66	25,7
Відношення обсягу ВВП до середнього значення у країнах ЄС, %	не менше 75	74,34	78,65
Відношення обсягу ВВП на одну особу до середнього значення у країнах ЄС, %	не менше 50	23,90	24,49
Рівень тінізації економіки, % до ВВП	не більше 30	26	28
Відношення обсягів інвестицій в основний капітал до ВВП, %	не менше 25	19,8	19
Індекс реального промислового виробництва, % до 1990 року	не менше 100	106,70	114,70
Обсяг готівки, % до ВВП	не більше 4	14,3	14,9
Рівень інфляції, %	не більше 107	104,2	115,5
Коефіцієнт покриття імпорту експортом (відношення між обсягами експорту та імпорту), разів	не менше 1	0,9	0,8
Відношення обсягу імпорту до ВВП, %	не більше 50	53,3	57,2
Відношення обсягу експорту до ВВП, %	не більше 50	48,6	47,9
Частка імпорту у внутрішньому споживанні держави, %	не більше 30	24,7	24,2
Рівень безробіття (за методологією МОП), %	не більше 10	6,6	6,2

* Систематизовано автором за даними [7]

Порогові значення індикаторів у повній мірі показують рівень економічної безпеки України. Дану ситуацію неможна однозначно трактувати як позитивну чи негативну. Окремі індикатори знаходяться в межах гранично допустимих порогових значень, що свідчить про належний рівень економічної безпеки, це валове нагромадження основного капіталу, відношення обсягу ВВП до середнього значення у країнах ЄС, рівень тінізації економіки, обсяг готівки, відношення обсягу експорту до ВВП, частка імпорту у внутрішньому споживанні держави, рівень безробіття.

Важливим показником економічної безпеки є валове нагромадження основного капіталу. Спостерігається незначне покращення цього показника у 2008 році (25,7%) порівняно з попереднім періодом, але можна стверджувати, що він знаходиться в критичному стані, про що свідчить незначне перевищення його порогового значення (не менше 25%).

Спостерігається підвищення показника відношення обсягу ВВП на одну особу у до середнього значення у країнах ЄС 1-му півріччі 2008 р по відношенню до 1-го півріччя 2007 р. на 0,59 %. Ця тенденція, хоч і свідчить про поступове наближення рівня життя населення України до європейських стандартів, але значення цього показника (24,49%) дуже відстає від його порогового значення, що є сигналом порушення вимог економічної безпеки держави.

Зростання світових цін на продовольчі ресурси спричинило значне перевищення рівня інфляції до 115,5% у 2008 р. при максимальному значенні 107%. Також критичної норми досяг показник обсягу готівки поза банками у співвідношенні до ВВП, який збільшився на 0,6 та досяг 14,9% при можливому максимумі 4%. Така негативна тенденція свідчить про вагомі загрози фінансовій безпеки держави, як вагомого структурного елемента економічної безпеки країни.

Підвищення двох попередніх показників у 2008 р. призвело до збільшення рівня тінізації економіки до 28% від ВВП. Хоча відхилення цього показника від порогового значення (не більше 30%) невелике, наявність негативної динаміки може створити загрозу економічній безпеці в майбутньому, оскільки може призвести до дестабілізації фінансового ринку України.

Про наявну загрозу економічній безпеці свідчить негативна динаміка зменшення показника обсягів інвестицій в основний капітал з 19,8% до 19% при необхідних 25%. Оскільки зниження інвестиційної активності спричиняє спад рівня промисловості, що може призвести до морального та фізичного зносу промисловості та погіршення позицій України у світовому співтоваристві, навіть при достатньому рівні індексу реального промислового виробництва (114,7).

Економічна безпека України залежить від належного забезпечення зовнішньоекономічної безпеки, стан якої суттєво погіршився. Про це свідчить перевищенням обсягів імпорту товарів та послуг над експортом. Цей фактор був спричинений зростанням частки імпорту у співвідношенні до ВВП від 53,5% до 57,2 в порівнянні з негативним дисбалансом зменшення частки експорту від 48,6% до 47,9%, при максимальному значенні 50%.

Загальний інтегральний індикатор рівня економічної безпеки у 2008 році зменшився порівняно з 2007р. з 71,2% до 71,1%, що вказує на погіршення стану економічної безпеки та є першим наслідком негативного впливу на економіку України в умовах глобальної фінансової кризи.

Оцінка стану економічної безпеки ускладнюється тим, що в Україні ще не встановлено меж економічного виживання, яка б стала головним критерієм у виявленні можливих загроз економіці країни, в тому числі і глобалізаційних.

Так для максимально приведення індикаторів в межі допустимих значень необхідно активізувати дії зі всіх напрямів економічних реформ. Для цього необхідно звернути увагу на основні пріоритети соціально-економічного розвитку України в умовах глобалізаційних процесів, які дадуть змогу забезпечити високі та стабільні темпи економічного зростання. До них належать:

- підвищення конкурентоспроможності країни на міжнародній арені;
- створення сприятливого інвестиційного клімату;
- забезпечення добробуту населення при реалізації національних проектів в сфері освіти, охорони здоров'я та підвищення прожиткового рівня;
- забезпечення рівних економічних умов і стимулювання розвитку різних форм власності.

Але задля досягнення поставленої мети необхідне створення ефективної економічної системи, розвитку якої перешкоджає: низька ефективність державного управління та надмірне втручання держави в діяльність суб'єктів господарювання; інфраструктурні обмеження економічного зростання; відсутність умов та стимулів для розвитку людського капіталу; недостатній рівень інтеграції економіки України в міжнародні економічні відносини; відсутність умов для підвищення конкурентоспроможності державних інститутів та суб'єктів господарювання; висока частка неринкового сектору; низька диверсифікація української економіки.

В зв'язку з цим держава повинна здійснити комплекс заходів, який буде охоплювати усі сфери економіки задля підтримки стабільного економічного зростання, що і буде межею економічної безпеки. Тому ефективне забезпечення економічної безпеки України в умовах глобалізації не можливе без утворення відповідних задач як на макроекономічному так і на мікроекономічному рівнях.

Першочерговими задачами в цьому контексті є підтримка та стимулювання розвитку економічно ефективних секторів економіки; реорганізація та ліквідація неефективних економічних структур; підвищення ефективності управління державними підприємствами; надання підтримки з боку держави окремих підприємств, задля забезпечення їх конкурентоспроможності; недопущення можливості появи нових монополій.

Основними задачами на макроекономічному рівні є підвищення сукупного попиту; формування сприятливого інвестиційного клімату, сприяючого трансформації заощаджень у інвестиції; стимулювання експорту та регулювання імпорту з метою підтримки вітчизняного товаровиробника; перехід фінансових та виробничих ресурсів від потенційно неефективних секторів економіки до ефективних.

Для вирішення поставлених завдань необхідна розробка та створення чіткого механізму забезпечення економічної безпеки країни, який являє собою систему економічних, правових та організаційних заходів, спрямованих на запобігання економічних загроз та захист національних інтересів.

На нашу думку, механізм забезпечення економічної безпеки в умовах глобалізації може включати в себе такі елементи як:

- загальний моніторинг економіки країни з боку держави, який може попередити та усунути внутрішні та зовнішні загрози економічній безпеці;
- забезпечення постійного досягнення граничних порогових значень соціально-економічних показників, вихід за межі яких веде, як правило, до руйнівної ситуації у сфері економіки.

Процес моніторингу являє собою інформаційно-аналітичну систему спостереження за динамікою економічних показників. Важливість моніторингу пов'язана з тим, що українська економіка характеризується нестійкістю економічних показників, особливо фінансових, тому саме з цих причин підвищується значимість спостереження економічних показників, їх обліку, порівняння та прогнозування.

Моніторинг загроз економічній безпеці повинен охоплювати всі сфери соціально-економічного розвитку країни, що забезпечить виявлення критично допустимих значень. Досягнення показниками критичної величини не завжди супроводжується повним крахом тої чи іншої економічної сфери. Вона, перш за все, свідчить про необхідність негайного втручання відповідних органів з метою попередження та зміни небезпечних тенденцій. Тому встановлення критичних показників, які більшою мірою негативно впливають на економічне зростання, дозволяє виокремити якісні порогові значення індикаторів економічної безпеки.

Під пороговими значеннями розуміються кількісні величини, порушення яких викликає несприятливі тенденції в економіці. Порогові значення являють собою подальшу деталізацію національних інтересів в сфері попередження загроз економічній безпеці країни. Вони відображають такі сфери економічної безпеки як: фінансова, зовнішньоекономічна, інвестиційна, науково-технологічна, енергетична, соціальна, демографічна, продовольча, виробнича [7].

Економіка, як складна система має безліч показників, які характеризують рівень її захищеності. До основних можна віднести індикатори, які: якісно відображають наявність загроз економічній безпеці; більш схильні до попередження негативних наслідків, пов'язаних зі змінами макроекономічної ситуації; більшою мірою взаємодіють між собою.

Слід зазначити, організація моніторингу економічної безпеки орієнтована тільки на інформаційний аспект, що призводить до розриву між отриманням інформації про потенційні економічні загрози в окремих сферах та певними заходами по їх нейтралізації, що знижує ефективність навіть добре налагодженого інформаційного забезпечення.

Тому для запобігання негативним наслідкам, необхідні сучасні інформаційні технології з чіткою орієнтацією на оперативне реагування по зниженню загроз економічній безпеці країни в умовах глобалізації. Для реалізації цієї мети процес отримання інформації про потенційні чи наявні загрози повинен бути нерозривно зв'язаний з процесом реагування на виявлення загроз. Для цього повинен бути вжитий комплекс заходів у всіх сферах економіки, а саме: постійне спостереження за усіма потенційно небезпечними сферами економічного розвитку; контроль за повнотою та надійністю даних, які надходять; всебічний аналіз даних, спрямований на оперативну оцінку симптомів ознак потенційних загроз; попередня розробка чітких схем та алгоритмів дій по запобігання та нейтралізації негативних наслідків.

Завершальним етапом повинно бути швидке реагування на забезпечення відновлення стану рівноваги та нормального функціонування пошкоджених економічних секторів, при цьому в наявності необхідно мати певний арсенал механізмів та інструментів, таких як: необхідні ресурси та кадрові резерви, методичне та технічне забезпечення.

Ефективно налагоджений моніторинг значно полегшить оперативне збалансування економічних процесів при виникненні непередбаченої фінансової чи виробничої кризи, стихійного лиха, терористичних дій, масових страйків та інших негативних явищ.

В механізм забезпечення економічної безпеки в умовах глобалізації повинні бути закладені послідовні та чіткі схеми та програми, спрямовані на постійне надання даних, підвищення їх диференціації, зміни властивостей у випадку погіршення певної ситуації. Ці дії повинні враховувати зміни пріоритетності вирішення стратегічних задач, зниження чи призупинення технологічних та виробничих процесів певної галузі.

При нейтралізації негативних наслідків та відновленні економічного балансу певної галузі можуть використовуватися резервні схеми виробництва з меншими затратами, місцеві виробничі ресурси та запаси, нові точки збуту продукції та проведення інших необхідних заходів.

В цілому механізм забезпечення економічної безпеки України в умовах глобалізації включає в себе такі складові: розробка концепції та стратегії забезпечення економічної безпеки; виділення пріоритетних напрямків та національних інтересів країни в сфері економіки; виявлення потенційних та існуючих загроз

належному економічному розвитку; встановлення індикаторів економічної безпеки та їх порогових значень; створення відповідної організаційної структури та правового забезпечення економічної безпеки.

До пріоритетних напрямків забезпечення економічної безпеки України в умовах глобалізації можна віднести: тривале та стійке економічне зростання, яке випереджає середні світові темпи росту ВВП; підвищення конкурентоспроможності економіки країни, що визначається знаходженням нових фінансових та товарних ринків збуту; зростання добробуту та якості життя населення.

Важливим елементом механізму забезпечення економічної безпеки в умовах глобалізації є організація системи контролю як на макроекономічному так і на мікроекономічному рівнях. Адже в умовах складної ринкової економіки, коли країна не може контролювати діяльність всіх суб'єктів господарювання директивними методами, необхідне державне регулювання економіки, зокрема, шляхом впливу країни на макроекономічні параметри, цілеспрямованого регулювання структурних перетворень та грошово–кредитних потоків.

Ефективна робота механізму забезпечення економічної безпеки в умовах глобалізації може бути реалізована при створенні чіткої системи державного впливу на економіку. Ця система повинна виконувати функції управління задля підтримки економічної безпеки та дозволяти здійснювати важливі економічні перетворення з найменшими втратами.

При цьому необхідно чітко визначити межі та критерії впливу держави на економічні процеси, адже на сьогодні однією з головних перешкод належного економічного зростання України є надмірне та зайве втручання органів влади в діяльність суб'єктів господарювання. При цьому держава не забезпечує достатній рівень захисту прав власності, механізму контролю за основними напрямками соціально–економічного розвитку та функціонування судової системи.

Наслідками неефективних управлінських рішень може стати переростання потенційних загроз у наявні кризові явища. Тому суттєвою проблемою забезпечення економічної безпеки країни є те, що існуючі загрози можуть тривалий час не проявлятися у відкритій гострій формі. Цей факт не повинен послаблювати увагу до вирішення конкретних проблем, про які свідчать вихід за межі порогових значень певних індикаторів економічної безпеки.

Висновки. Ступінь покращення економічного стану України більшою мірою залежить від наявності чіткої системи захисту економічних інтересів держави на міжнародній арені. Тому нейтралізація наслідків глобалізаційних процесів та забезпечення належного рівня економічної безпеки України неможливе без чіткого механізму забезпечення економічної безпеки, який включає в себе загальний моніторинг економіки країни з боку держави та забезпечення постійного досягнення граничних порогових значень соціально–економічних показників.

Ефективна робота механізму забезпечення економічної безпеки України в умовах глобалізації дасть можливість забезпечити необхідний правовий та політичний захист економічного суверенітету України на базі розробки та подальшого введення в життя законодавчих та нормативних актів, які будуть регулювати особливості співтовариства з іншими країнами; закріпити та розширити позиції України на внутрішньому та зовнішньому ринках; підвищити конкурентоспроможність національних товарів та послуг; підтримувати стабільний курс гривні по відношенню до вільноконвертованих валют.

Джерела та література

1. Концепція економічної безпеки України [Ін–т економічного прогнозування, кер. проекту В.М. Геєць]. – К. : Вид–во "Логос", 1999. – 56 с.
2. Жаліло Я. А. Стратегія забезпечення економічної безпеки України. Пріоритети та проблеми імплементації // Стратегії національної безпеки України в контексті досвіду світової спільноти. – К.: Видавництво «Сантісага», 2001. – 224с.
3. Мунтіян В. І. Економічна безпека України: Монографія. – К: КВІЦ, 1999. – 464с.
4. Пастернак–Таранушенко Г. Економічна безпека держави. Статика процесу забезпечення. Підручник для державних службовців, науковців, студентів і аспірантів вищих навчальних закладів економічного профілю / За ред. професора Богдана Кравченка. – К.: «Кондор», 2002. – 302с.
5. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення / В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінько: монографія. – К.: НІСД, 1997. – 144 с. – (Сер. «Нац. безпека», Вип. 2)
6. Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ Міністерства економіки України № 60 від 02.03.2007 р. / Правові системи НАУ. [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0060665-07>
7. Стан економічної безпеки України в I півріччі 2008 року. Випуск 10. Міністерство економіки України. Департамент макроекономіки. Грудень 2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www. me.gov.ua/file/link/126755/file/ekbez_I_08.doc](http://www.me.gov.ua/file/link/126755/file/ekbez_I_08.doc).